

Джерела:

1. Менеджмент охраны здоровья и безопасности труда – Общие руководящие указания по организации безопасной работы во время пандемии COVID-19. URL: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:pas:45005:ed-1:v1:ru>

2. COVID-19:обеспечение безопасности на рабочих местах. URL: <https://www.iso.org/ru/news/ref2504.html>

Буртняк Ірина Віталіївна

*здобувач вищої освіти юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету*

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ВНУТРІШНЬОПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ НА СВОБОДУ ПЕРЕСУВАННЯ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ

Суттєвим складником негативного впливу обмежень пересування була їхня раптовість, зокрема у березні-квітні та серпні 2020 року. Заздалегідь ухвалені та прокомуніковані рішення матимуть менший негативний ефект. Оскільки пандемія та супровідні обмеження триватимуть, і не виключене повторення таких ситуацій, потрібно розробити протоколи чи сценарії для належного інформування громадян щодо змін правил та процедур перетину кордонів та сприяння безпечній мобільності. Невизначеність, суперечливість і непристосованість обмежень до індивідуальних випадків зумовлюють потребу в персональному каналі комунікації для громадян («гаряча лінія», поштова скринька тощо) та/або системі попередніх повідомлень про намір перетнути кордон/лінію розмежування. Це би суттєво зменшило кількість випадків «розвороту на кордоні» або довгого очікування на рішення. В цих умовах центральна влада має максимально використувати регіональні органи влади та медіа як майданчик для поширення інформації про обмеження свободи пересування, аби мінімізувати їхній негативний вплив і збільшити поінформованість громадян. Протипандемічні обмеження особливо сильно зачіпають вразливі групи населення, до яких нале-

жать і мешканці окупованих територій. Рішення влади щодо протидії пандемії повинні враховувати контекст конфлікту та окупації, аби максимально уникнути критичних для громадян України наслідків.

Перші обмеження пересування на межі з ОРДЛО було запроваджено на початку березня – як українським урядом, так і окупаційною владою. У подальшому правила кілька разів змінювалися. Обмеження спричинили різке падіння кількості перетинів лінії розмежування та адмін. межі з Ордло. Згідно з моніторингом УВКПЛ ООН в Україні, у Донецькій області середньомісячна кількість перетинів лінії розмежування у період із червня по жовтень 2020 року зменшилась у 375 разів порівняно з аналогічним періодом 2019 року. Зменшення в Луганській області та Криму було не таким разучим, однак теж суттєвим. [1, с. 8].

Процес перетину лінії розмежування більшою мірою обмежується представниками де-факто влади окремих районів Донецької та Луганської областей (ОРДЛО), ніж Києвом, до того ж обмежується по-різному. Оскільки КПВВ на лінії розмежування де-факто функціонують як пункти прикордонного контролю, український уряд зі свого боку не вводив жодних додаткових заходів з обмеження пересування, пов'язаних з епідеміологічною ситуацією – на КПВВ діють тільки чинні правила перетину кордону. Крім того, відповідно до домовленостей у межах «мінського процесу», українська сторона ще у 2020 році підготувала до відкриття ще кілька додаткових КПВВ: «Щастя» та «Золоте». Відкриття цих КПВВ важливо з огляду на великий запит з боку місцевого населення, адже це допоможе розвантажити інші КПВВ. Можливість перетину лінії розмежування через них блокується де-факто владою ОРДЛО. До того ж, окупаційні адміністрації з початком епідемії серйозно обмежили переміщення людей і через КПВВ, які працювали раніше. Для порівняння, за січень 2021 року КПВВ «Станиця Луганська» перетнули в обидва боки 27 тисяч осіб – це в 11 разів менше, ніж за січень 2020 року – 294 тисяч.

Пропаганда окупаційної адміністрації пояснює обмеження (як і майже повне закриття лінії розмежування минулого

року) нібито неконтрольованим зростанням захворюваності коронавірусною інфекцією на підконтрольній уряду території України. Дані, які оприлюднює де-факто влада окупованих районів, свідчать про нібито низький рівень поширення Covid-19 в ОРДЛО. Однак ці дані не викликають довіри. Були періоди, коли «статистика» нових випадків захворювання на окупованих територіях не оновлювалася тижнями, а влітку 2020 року в медичних закладах так званої «ЛНР» взагалі не було тестів. Побічно про суттєве заниження статистики свідчать навіть ті дані про смертність від Covid-19, які оприлюднила сама де-факто влада окупованих територій – понад 8 % летальних випадків від загальної кількості заражених. Найбільш вірогідне пояснення такої високої смертності – низький рівень реєстрації тих заражених, в кого хвороба протікає у відносно легкій формі. Водночас є всі підстави стверджувати, що дані про смертність від Covid-19 також занижені. Про це, наприклад, свідчить сплеск смертності від «пневмонії» в Луганську в періоди недостатньої забезпеченості тестами на Covid-19. Отже, де-факто влада ОРДЛО ймовірно використовувала аргумент про поширення коронавірусу в Україні виключно для виправдання подальшого обмеження пересування через КПВВ та погіршення зв'язків з підконтрольними українському уряду територіями. При цьому, з минулого року «кордон» між так званою «ДНР» і так званою «ЛНР» закритий, а переміщення людей практично припинилося. Поодинокі випадки поїздок можливі через Росію, але місія зафіксувала незначну кількість людей, які пересуваються по цьому маршруту. Наявна різниця в кількості населення недостатня, щоб пояснити відмінність у кількості виявлених заражень. Однією з причин може бути гірше постачання тестів до так званої «ЛНР», порівняно з так званою «ДНР». Однак, цього теж недостатньо, оскільки відсоток смертності (згідно з даними де-факто влади) за цих обставин відрізняється незначно. Вагомішим фактором може бути те, що населення окупованих районів Донецької області має значно інтенсивніше сполучення з Росією, оскільки де-факто влада так званої «ДНР» практично повністю закрила можливість перетинати лінію розмежування через КПВВ. У так

званої «ЛНР» значно інтенсивніше сполучення з підконтрольною українському уряду територією [2, с. 4].

Іншими словами, на противагу твердженням пропаганди де-факто влади окупованих територій, неконтрольоване поширення коронавірусної інфекції в ОРДЛО відбувається з боку Росії, а не з підконтрольної уряду території України. Однак, населення окупованої території має недостатньо інформації про реальну ситуацію навіть у сусідніх районах Донецької та Луганської областей та не довіряє українській офіційній інформації. Налагодження повноцінного інформування населення ОРДЛО має стати пріоритетним завданням для українського уряду та громадянського суспільства.

З усіх КПВВ фактичний пропуск громадян здійснюється лише в контрольних пунктах в'їзду-виїзду «Станиця Луганська» – щоденно, «Новотроїцьке» – двічі на тиждень у понеділок та п'ятницю, коли російські найманці розблоковують рух дорожнім коридором. Окрім цього, окупаційні адміністрації обмежили пересування між окупованими частинами Луганської та Донецької області (перетнути кордон можна лише за умови реєстрації в місці призначення) [2, с. 5].

Епідемічні правила на КПВВ наступні:

Якщо у людини, яка перетинає лінію розмежування у бік Луганська та Донецька і має прописку в ОРДЛО, підвищена температура або є симптоми ГРВІ або ПЛР-тест на коронавірус позитивний – примусова госпіталізація. (Якщо прописки в ОРДЛО немає і є температура або симптоми ГРВІ, проїхати через лінію розмежування не можна). При в'їзді в ОРДЛО потрібно заповнити бланк-згоду «на направлення до стаціонарного відділення закладу охорони здоров'я для проведення обстеження» або ж здати експрес-тест на коронавірус.

Якщо симптомів ГРВІ немає, і у вас нормальна температура, то в'їхати в ОРДЛО можна, але тоді потрібна самоізоляція вдома протягом 14 днів. (За умови пред'явлення негативного ПЛР-тесту на коронавірус, зробленого за 3 дні до в'їзду – самоізоляція не потрібна) [3].

Якщо звернути увагу на Постанову 787 то, у пункті 2.2 йдеться, що перетин державного кордону на в'їзд в Україну

іноземцями та особами без громадянства, які підлягають самоізоляції, без встановленого та активованого мобільного додатка електронного сервісу «Вдома» Єдиного державного веб-порталу електронних послуг (далі – мобільний додаток). У разі неможливості встановлення мобільного додатка, відмови від його встановлення уповноважена службова особа підрозділу охорони державного кордону відмовляє такій особі у перетині державного кордону в порядку, визначеному статтею 14 Закону України «Про прикордонний контроль».

На рахунок освіти то, у пункті 3 йдеться, що відвідування закладів освіти здобувачами освіти та проведення в закладах освіти масових заходів (вистав, свят, концертів) за участю здобувачів освіти у разі відсутності у більш як 20 відсотків персоналу закладу освіти документа, що підтверджує отримання повного курсу вакцинації» [4].

Стосовно застосунку Дія то усі повинні проходити ідентифікацію у цьому за застосунку та завантажувати сертифікати про вакцинацію. Але з цим у Ордло є низка проблем. Не у всіх пенсіонерів та внутрішньо переміщених осіб є інтернет, а у більшості пенсіонерів немає навіть смартфонів. Тому це створює проблематику для цих людей в деякій мірі пересуватись в умовах пандемії та мати при собі сертифікат про вакцинацію, сертифікат про одужання чи сертифікат на основі ПЛР-тесту.

Епідемічні правила на гранці:

В'їхати з Росії на контрольовану угрупованнями територію Донеччини та Луганщини можна без тесту на COVID. Громадяни Росії, які постійно проживають на окупованій території Донбасу, при в'їзді до РФ з короткостроковим візитом (до трьох днів) можуть не складати тести на COVID-19 і не дотримуватися самоізоляції. Якщо ж планується перебування у Росії понад три дні, то здавання тестів і самоізоляція є обов'язковими громадянам РФ з ОРДЛО. ПЛР-Тести необхідно здавати незалежно від того, чи є щеплення від COVID-19. Які правила для донеччан та Луганська без паспортів Росії – органи РФ не уточнюють.

Для в'їзду в Україну з Росії потрібно скласти тест на коронавірус. Це стосується як іноземців, так і громадян України. Також

можна показати при в'їзді сертифікат вакцинації. При цьому потрібно зробити 2 щеплення та вакцина має бути схвалена ВООЗ та самою Україною. Російські вакцини проти коронавірусу Україна не визнає. Тест можна скласти на кордоні [3].

Відповідно до пункту 7 Постанови 787 Самоізоляція проводиться наступним чином: «Самоізоляція, обсервація особи у зв'язку з перетинанням державного кордону не застосовується або припиняється в разі одержання негативного результату тестування на COVID-19 методом полімеразної ланцюгової реакції або експрес-тесту на визначення антигена коронавірусу SARS-CoV-2, який проведено після перетину державного кордону (крім осіб, які прибули з Російської Федерації, Республіки Індія та перебували на їх території більше ніж сім днів протягом останніх 14 днів)» [4].

Потрібно ґрунтовніше дослідити ситуацію з тестами на Covid-19 на КПВВ – їхня вартість, ступінь достовірності, преференції щодо конкретної лабораторії на КПВВ «Станиця Луганська» з боку поліції та, можливо, прикордонної служби, різниця в підходах щодо тестування (а також обсервації) в Донецькій та Луганській областях. Ретельного контролю вимагає також ситуація з перевіркою мобільних телефонів та встановленням мобільних застосунків «Вдома» та «Дія». Варто підкреслити необхідність більш широкого та повного інформування мешканців окупованих районів Донецької та Луганської областей щодо ситуації з розповсюдженням коронавірусної інфекції на підконтрольних українському уряду районах. Де-факто влада окупованих територій дезінформує мешканців з цього питання та намагається якнайбільше обмежити сполучення громадян із вільною територією.

Джерела:

1. Кравчук П., Сушко І. Інформаційна політика та комунікація обмежень свободи пересування під час пандемії 2021. 15 с. URL: <https://europewb.org.ua/wpcontent/uploads/2021/01/Komunikatsiya-obmezhen-pandemiya-analitzvit.pdf> (дата звернення 01.2021).
2. Результати моніторингу вздовж лінії розмежування 24–30 січня. Дотримання прав людини на Сході України під час пандемії коронавірусу 2021. С. 4–5. URL: <https://freedomhouse.org/sites/>

default/files/2021-05/HumanRightsEasternUkraineDuringCoronavirusPandemic3-UA.pdf (дата звернення 24–30.01.2021).

3. Радіо свобода: «Станиця» відкрилася. Нові правила на блокпостах Донбасу Дозволи, щеплення, тести. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/novyje-pravila-vjezda-vyjezda/31503315.html> (дата звернення 10.11.2021).

4. Постанова Кабінету Міністрів Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2020 р. № 1236 від 28 липня 2021 р. № 787, 2021. 7 с.

Науковий керівник – д.ю.н., доцент, доцент кафедри міжнародного права та міграційної політики Західноукраїнського національного університету Дракохуст Т. В.

Доді Коріна Валеріївна

*к.ю.н., доцент кафедри державно-правових дисциплін
Університету економіки та права «КРОК»*

ПРАВО НА ПРАЦЮ ТА ВІДСТОРОНЕННЯ ВІД РОБОТИ В УМОВАХ «ПАНДЕМІЇ COVID-19»: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Статтею 8 Конституції передбачено, що Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй. Норми Конституції України є нормами прямої дії.

В той же час, стаття 43 Конституції України гарантує: держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізовує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб.

Статтею 22 Конституції України встановлено, що конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані [1].

Відповідно до статті 21 Конституції України усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними.